

УДК 007: 339.13.025

БАРАНОВ О.А., кандидат технічних наук**УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОВЛЕННЯ**

***Анотація.** Про удосконалення правових механізмів доступу на ринок мовлення в умовах гармонізації вітчизняного законодавства з європейськими нормативними документами.*

***Аннотация.** Об усовершенствовании правовых механизмов доступа на рынок вещания в условиях гармонизации отечественного законодательства с европейскими нормативными документами.*

***Summary.** On improvement of law mechanisms of access to broadcasting market in the conditions of harmonization domestic legislation with the European normative documents.*

***Ключові слова:** телекомунікаційний ринок, правовий механізм регулювання, розвиток конкуренції.*

Постановка проблеми. Держави завжди контролювали питання доступу до діяльності у сфері мовлення (радіомовлення, телемовлення). Причини необхідності введення такого контролю були різними: від потреби забезпечення державної безпеки до забезпечення конкуренції на ринку та захисту прав споживачів. Але історично це були насамперед ідеологічні причини. Саме задля забезпечення контролю за впливом масової інформації на громадян протягом майже 50 років (з 1915 до середини 1960-х років) держави забезпечували всеосяжний контроль за своїми радіомовними та телевізійними структурами [1]. У ці роки уряди вживали заходів щодо правового та технологічного обмеження впливу закордонного мовлення, забезпечення державного диктату щодо змісту програм мовлення, жорсткого контролю ринку мовлення. Але все це суперечило природі мовлення за допомогою радіохвиль, яке за своєю сутністю не визнає кордонів. Крім того, демократизація суспільного життя та міждержавних відносин спонукала появу іншої парадигми правового регулювання ринку мовлення. Правовий режим регулювання доступу на ринок мовлення стає більш м'яким, а правила діяльності – більш ліберальними.

У сучасних умовах першочерговим завданням для України є гармонізація законодавства про мовлення з європейським нормативним полем. Основна теза європейської правової політики – створення системи правових гарантій існування широкого кола незалежних і автономних засобів масової інформації (далі – ЗМІ), зокрема у сфері мовлення, повинна бути втілена в життя і в Україні. З огляду на трансформації, які відбуваються в телерадіомовленні (ріст кількості телерадіоорганізацій, програм та каналів, технологічне переозброєння тощо), для України вкрай актуальним стає вироблення концептуальних пропозицій щодо зміни підходів до правового регулювання мовлення, розвитку механізмів правового регулювання – як доступу до ринку мовлення, так і діяльності мовників. При цьому важливо забезпечити відповідне виважене регулювання сектору мовлення таким чином, щоб з одного боку гарантувати свободу діяльності ЗМІ, а з іншого – знайти баланс цієї свободи із законними правами та інтересами інших суб'єктів суспільного і політичного життя суспільства [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У своїх наукових працях проблемні питання інформаційного права досліджують такі вітчизняні та зарубіжні науковці: І.В. Арістова, І.Л. Бачило, В.М. Брижко, В.М. Бутузов, В.Д. Гавловський, Р.А. Калюжний, Б.А. Кормич, Т.А. Костецька, О.В. Кохановська, В.С. Цимбалюк, М.Я. Швець та інші.

Серед досліджень проблем які стосуються правового регулювання сектору мовлення слід визначити роботи С.І. Здіорука, С.Л. Гнатюка, Г.М. Красноступ, В.О. Горобцова, В.Ф. Іванова, Т.С. Шевченка та інших науковців [3 – 5]. Однак у цих працях не досліджуються системні питання реформування вітчизняного законодавства в частині мовлення. В той же час стан законодавства, що регулює відносини в сегменті мовлення, є загрозливим з огляду на тривалу стагнацію телерадіомовлення, особливо з урахуванням необхідності переходу на цифрові технології.

Метою статті є формування концептуальних пропозицій щодо зміни підходів до правового регулювання мовлення, зокрема розвитку механізмів правового регулювання як доступу на ринок мовлення, так і діяльності мовників.

Виклад основного матеріалу. Одним з основних правових механізмів, що регулюють доступ на ринок мовлення, є ліцензування. Використання механізму ліцензування мовлення цілком відповідає частині першій статті 10 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, в якій стверджується, що свобода “*дотримуватися своїх поглядів, одержувати і поширювати інформацію та ідеї без втручання держави і незалежно від кордонів ...не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіо-, теле- або кіноісприємств*” [6]. При цьому на процедури ліцензування діяльності у сфері телерадіомовлення можуть накладатися певні вимоги, які мають бути встановлені законом. Норми, що регламентують процедуру ліцензування, повинні бути чіткими і точними. Застосовувати ці норми необхідно відкрито, прозоро й неупереджено. Рішення щодо ліцензування, прийняті органами регулювання, повинні відповідним чином доводитись до широкого кола зацікавлених осіб [2, 7].

Неможливо не погодитись з висновками Ради Європи щодо необхідності наявності в кожній країні ефективного правового механізму доступу на ринок мовлення (ліцензування). За висновками цього авторитетного органу, в основі необхідності ліцензування лежить потреба забезпечення наступних цілей [8]:

- забезпечення населення аудіовізуальними послугами (телерадіомовленням);
- забезпечення плюралізму й прозорості засобів масової інформації, а також їх розмаїтості з належним урахуванням інтересів регіонів і національних меншин;
- забезпечення права кожного індивіда мати потенційний доступ до теле- і радіомовлення, однак за умови збереження контролю за якістю (з боку державного органу регулювання – *від авт.*) й за наявності ефірного часу;
- мінімізації загрози зниження якості мовлення в частині насиченості просвітницькими та культурними програмами;
- забезпечення боротьби з поширенням інформації, що підбурює до расової ненависті, ксенофобії, антисемітизму та до всіх форм нетерпимості, пропагує жорстокість і насильство, закликає до порушення територіальної цілісності або громадського порядку, завдає шкоди здоров’ю й моралі, репутації або правам людей;
- врахування обмеженості радіочастотного ресурсу, що використовується для мовлення.

Закон України “Про телебачення і радіомовлення” [9] (далі – Закон) не містить деяких принципів належного адміністрування, які є в європейських рекомендаціях, а вони мають важливе значення для організації ефективного ліцензування. Це стосується принципів рівності, домірності, юридичної визначеності, участі, поваги приватного життя. Однак в цьому Законі наведено досить багато дефініцій, що саме по собі є позитивним, тому що значно спрощує правозастосування.

Проте, зміст деяких з термінів вступає у суперечність з іншими. Проаналізуємо зміст визначень основних термінів цього Закону: “мовлення”, “телебачення”, “ліцензія на мовлення”.

“Мовлення”. Відповідно до Закону “мовлення (телерадіомовлення) – створення (комплектування та/або пакетування) і розповсюдження програм, пакетів програм, передач з використанням технічних засобів телекомунікацій для публічного приймання за допомогою побутових теле- та радіоприймачів у відкритий спосіб чи за абонентну плату на договірних засадах”.

Отже, мовлення означає здійснення двох спільних дій: комплектування та/або пакетування і розповсюдження програм пакетів програм, передач. При цьому законодавець визначив рівнозначність наступних дій: комплектування та пакетування. Наявність хоча б одного з них є необхідною ознакою мовлення. Якщо термін “пакетування” можна пояснити через термін “пакет програм” – “пакет програм – перелік телерадіопрограм, які провайдер програмної послуги пропонує абонентам на договірних засадах як цілісну інформаційну послугу”, то для терміна “комплектування” визначення не дано. Тлумачний словник дає наступне визначення терміна “комплект” – це:

– повний набір предметів, які становлять щось ціле або мають однакове призначення;

– установлене число осіб, які допущені куди-небудь або повинні бути десь [10].

Таким чином, комплектування програм може означати створення якогось повного набору програм, що становить що-небудь ціле. Така семантична конструкція як “комплект, комплектування” у нормах Закону надалі самостійно не використовується. Отже, уведений термін “комплектування” є зайвим.

Далі у визначенні використовується такий вислів – “мовлення ...передач з використанням технічних засобів телекомунікацій...”. У Законі України “Про телекомунікації” [11] надано визначення терміну – “технічні засоби телекомунікацій – обладнання, станційні та лінійні споруди, призначені для утворення телекомунікаційних мереж”. Звідси можна зробити висновок про те, що технічні засоби телекомунікацій не можуть забезпечити поширення програм, пакетів програм, передач. Тому для визначення дефініції “мовлення” доцільніше використовувати замість терміна “технічні засоби телекомунікацій” термін “телекомунікаційні мережі”.

“Телебачення”. Законодавець дав наступне визначення: “телебачення – виробництво аудіовізуальних програм та передач або комплектування (пакетування) придбаних аудіовізуальних програм та передач і їх поширення незалежно від технічних засобів розповсюдження”.

Цей термін практично адекватний терміну “мовлення”, але чомусь абстрагується від технічних засобів поширення. Було б вірніше замість вислову “незалежно від технічних засобів поширення” використовувати вислів “незалежно від **видів** (типів) технічних засобів поширення”. У правовому сенсі це дало б можливість реалізувати принцип технологічної нейтральності даного визначення, що є досить актуальним в умовах конвергенції технологій та засобів телебачення та телекомунікацій.

У цілому, наданий термін “телебачення” визначає телебачення як процес. Але у контексті Закону телебачення доцільно розглядати в якості інформаційної системи, про що свідчить зміст численних його статей. А термін “мовлення” мав би навантаження визначення процесу в телебаченні, пов’язаного зі створенням програм і їх поширенням. Таким чином, визначення терміна “телебачення” пропонується зробити наступним чином: *телебачення* – організована сукупність підприємств, підрозділів і фахівців,

комплексу організаційно-технічних заходів, інформаційних технологій і інформаційних ресурсів, призначених для забезпечення телевізійного мовлення.

“Ліцензія на мовлення”. У Законі надане наступне визначення: “ліцензія на мовлення – документ державного зразка, який видається Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення та засвідчує право ліцензіата відповідно до умов ліцензії здійснювати мовлення, використовувати канали мовлення, мережі мовлення, канали багатоканальних телемереж”.

Сумісний юридичний аналіз змісту цього терміна разом з терміном “мовлення” дозволяє зробити висновок про те, що законодавець фактично встановив правовий режим регулювання доступу до творчої професії. Термін “мовлення” означає “створення (комплектування та/або пакетування) ...програм, пакетів програм, передач”, а термін “передача” означає змістовно завершену частину програми (телерадіопрограми), яка має відповідну назву, обсяг трансляції, авторський знак, може бути використана незалежно від інших частин програми і розглядається як цілісний інформаційний продукт. Таким чином, можна зробити висновок про те, що законодавець визначив необхідність ліцензування діяльності щодо створення інформаційного продукту.

Більш того, законодавець надав визначення терміна “програма (телерадіопрограма)” – як поєднаної єдиною творчою концепцією сукупності передач (телерадіопередач), яка має постійну назву і транслюється телерадіоорганізацією за певною сіткою мовлення, стверджує, що програми складаються тільки з інформаційних продуктів [9]. Тим самим він відніс до інформаційних продуктів кінофільми та телевізійні фільми, а виходить, визначив, що їх створення підлягає правовій регламентації через ліцензування Національною радою. У той же час відомо, що питання регулювання створення фільмів віднесені до юрисдикції Закону України “Про кінематографію” і не підлягають ліцензуванню.

Українське законодавство відносить створення інформації до інтелектуальної творчої роботи [12]. Стаття 54 Конституції України гарантує громадянам свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв’язку з різними видами інтелектуальної діяльності. Стаття 34 Конституції проголошує ще більш загальний вид свободи – “кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань”. Отже, з урахуванням того, що Закон визначає програми лише як сукупність передач, з метою приведення норм цього Закону у відповідність до Конституції України необхідно з визначення терміна “мовлення” виключити термін “передача”.

Визначення терміна “ліцензія на мовлення” означає, що вона “засвідчує право ліцензіата відповідно до умов ліцензії ...використовувати канали мовлення, мережі мовлення, канали багатоканальних телемереж”. Відповідно до визначення, що надано у Законі: “багатоканальна телемережа” – телекомунікаційна мережа загального користування, призначена для передавання телерадіопрограм, а також надання інших телекомунікаційних і мультимедійних послуг, здатна забезпечити одночасну трансляцію більше ніж однієї телерадіопрограми і може інтегруватися з іншими телекомунікаційними мережами загального користування. Регулювання відносин, пов’язаних з телекомунікаціями, здійснюється відповідно до норм галузевого Закону України “Про телекомунікації”, який не передбачає ніяких обмежувальних норм на право використання телекомунікаційних мереж *загального користування*. Тому суб’єкти правового регулювання у сфері мовлення – телерадіоорганізації як суб’єкти цивільного права на загальних підставах мають право користування телекомунікаційними мережами

загального користування. Отже, термін “ліцензія на мовлення” у частині багатоканальних телемереж вимагає уточнення.

Таким чином, системоформуючі терміни “мовлення”, “телебачення”, “ліцензія на мовлення” підлягають перегляду з метою приведення їх у відповідність до чинного законодавства. Крім того, аналогічному ретельному аналізу з наступним корегуванням підлягають такі терміни як: “аудіовізуальна інформація”, “аудіовізуальний твір”, “аудіовізуальний засіб масової інформації”, “будинкова розподільна мережа”, “власник телерадіоорганізації”, “канал мовлення”, “ліцензування мовлення”, “національний аудіовізуальний пакет програм” тощо.

План розвитку національного телерадіоінформаційного простору. З одного боку законодавець не дав визначення терміна “національний телерадіоінформаційний простір”, а з іншого – цей термін не є чимось саме собою зрозумілим. Тому важко з правової точки зору оцінити відповідність законодавству змісту Плану розвитку, оскільки в іншому, ніж Закон, законодавстві не використовується термін “національний телерадіоінформаційний простір”. Більше того, досить дискусійним представляється використання терміна “простір” саме для цілей статті 21 Закону.

Використовуючи результати досліджень ряду вчених, а також інші джерела [13 – 17], сформулюємо наступне визначення: інформаційна сфера – сукупність інформації та інформаційних ресурсів, інформаційної інфраструктури, суб’єктів які створюють, поширюють, зберігають та використовують інформацію, а також системи регулювання і саморегулювання суспільних відносин, які при цьому виникають.

На базі цього родового поняття “інформаційна сфера” сформулюємо наступне визначення: *телерадіоінформаційна сфера – це сукупність аудіовізуальних інформаційних ресурсів, телерадіоінформаційної інфраструктури, суб’єктів які створюють, поширюють, зберігають та використовують аудіовізуальні інформаційні ресурси, а також системи регулювання і саморегулювання суспільних відносин, які при цьому виникають.*

Дане визначення дозволяє чітко окреслити коло основних питань, що повинні знайти відбиття в Плані розвитку телерадіоінформаційної сфери:

- виробництво аудіовізуальної інформації, призначеної для поширення засобами телекомунікацій, з урахуванням очікувань аудиторії як у розрізі групових інтересів, так і інтересів усього суспільства, а також й інтересів держави;
- розвиток телерадіоінформаційної інфраструктури, у тому числі в частині впровадження нових цифрових технологій;
- правове регулювання питань створення та поширення аудіовізуальної інформації;
- ліцензування діяльності суб’єктів телерадіоінформаційної інфраструктури, у тому числі в частині використання обмеженого частотного ресурсу.

План розвитку, маючи загальнодержавне значення, відіграє винятково важливу роль у розвитку мовлення в країні. Відповідно до Закону на підставі Плану розвитку національного телерадіоінформаційного простору (телерадіоінформаційної сфери) Національною радою приймаються рішення щодо створення та розвитку каналів мовлення, мереж мовлення та телемереж, які передбачають використання радіочастотного ресурсу України, визначаються конкурсні умови й оголошуються конкурси на одержання ліцензій на мовлення, визначаються умови ліцензій на мовлення.

Але виявляється, що Національна рада, завдяки змісту Плану розвитку та діям, які вона здійснює щодо його виконання, практично формує технічну та технологічну інфраструктуру телерадіомовлення, реально формує умови для забезпечення технічного

покриття мовленням території країни. А це в умовах конвергенції технологій, у тому числі й технологій поширення інформаційних продуктів (аудіовізуальної інформації), виходить за межі компетенції регуляторного органу у сфері телерадіомовлення. Якщо ж говорити про План розвитку **телерадіоінформаційної сфери**, то можна досить твердо стверджувати, що План розвитку, по суті, є виключно загальнодержавною програмою розвитку всієї системи телерадіомовлення в країні.

Аналіз змісту міжнародних нормативних документів, у тому числі і європейських, свідчить про те, що стратегічні питання розвитку мовлення схвалюються на найвищому державному рівні. У той же час, регуляторним органам відведена вузька, але дуже важлива роль провідників у життя положень уже сформованої державної політики у сфері мовлення. Однак український законодавець сформував таку модель розвитку сфери мовлення в Україні, за якої один орган, не зважаючи навіть на те, що він є колегіальним, формує стратегію розвитку мовлення, визначає тактику втілення цієї стратегії в життя, і крім того, він же фактично контролює результати реалізації цієї стратегії, що призводить до неминучого припущення стратегічних, так і управлінських помилок на ґрунті явно вираженого конфлікту інтересів.

Тому вбачається досить актуальною доцільність зміни правового порядку розробки, затвердження та виконання Плану розвитку телерадіоінформаційної сфери. При цьому необхідно мати на увазі наступне:

- з огляду на комплексність завдань, високу значимість діяльності ЗМІ координуючим органом щодо розробки та виконання Плану розвитку повинен бути Кабінет Міністрів України;
- План розвитку – основа державної політики в телерадіоінформаційній сфері;
- виконавці Плану розвитку – сукупність державних органів влади в межах своєї компетенції;
- незалежний орган регулювання у сфері телерадіомовлення має компетенцію тільки на виконання державної політики в рамках своїх регуляторних повноважень.

Подальший аналіз змісту європейських нормативних документів у сфері мовлення свідчить про наявність значної уваги до наступних питань:

- забезпечення максимальної прозорості діяльності ЗМІ, у тому числі й мовлення, захисту від не виправданої концентрації ЗМІ [18 – 22];
- захист культурних європейських цінностей, виробників європейської аудіовізуальної продукції [23 – 26].
- забезпечення одного з основних принципів діяльності органів регулювання – принципу законності [7].

З іншого боку, українські законодавці як у сегменті мовлення, так і в цілому у сфері ЗМІ не приділяють належної уваги врегулюванню аналогічних питань. Тому на основі проведеного порівняльного правового аналізу європейського нормативного поля та українського законодавства з огляду на необхідність їх гармонізації сформулюємо загальні рекомендації щодо удосконалення національного законодавства на основі нових підходів до правового регулювання мовлення, зокрема розвитку механізмів правового регулювання як доступу на ринок мовлення, так і діяльності мовників.

I. Необхідно забезпечити законодавче закріплення правового механізму ліцензування мовлення як адміністративного процесу надання послуг. Для чого доцільно:

1. Визначити принципи надання адміністративних послуг (ліцензування мовлення) з урахуванням положень Рекомендацій Комітету Міністрів “Про належне адміністрування” [7].

2. Сформулювати правові норми, що визначають зміст процедур ліцензування, таким чином, щоб вони базувались та корелювалися із відповідними принципами належного адміністрування.

II. Доцільно провести систематизацію та гармонізацію з національним і міжнародним законодавством основних дефініцій, що використовуються у сфері правового регулювання мовлення. Для чого потрібно:

1. Визначити з урахуванням законодавчої бази та на основі формальної логіки такі базові дефініції, як: “мовлення”, “телебачення”, “ліцензія на мовлення” тощо.

2. З урахуванням зазначених базових дефініцій надати уточнені визначення для таких термінів, як: “аудіовізуальна інформація”, “аудіовізуальний твір”, “аудіовізуальний засіб масової інформації”, “будинкова розподільна мережа”, “власник телерадіоорганізації”, “ліцензування мовлення”, “національний аудіовізуальний пакет програм”, “провайдер програмної послуги” тощо.

3. Оптимізувати кількість дефініцій, обмежившись лише тими, які необхідні для цілей правового регулювання у сфері мовлення.

III. Необхідно по-новому сформулювати комплекс основних пріоритетів системи ліцензування мовлення відповідно до сучасних світових і європейських тенденцій.

IV. Доцільно переглянути правовий статус Плану розвитку телерадіоінформаційної сфери, порядок його розробки, затвердження, виконання та звітності щодо його виконання. Для чого:

1. Надати визначення Плану розвитку як плану розвитку телерадіоінформаційної сфери, що відповідає законодавству та сучасним тенденціям розвитку інформаційної сфери.

2. Визначити правовий статус Плану розвитку як загальнодержавного плану, що визначає державну політику розвитку телерадіоінформаційної сфери.

3. Визначити повноваження державних органів щодо формування, прийняття та виконання Плану розвитку відповідно до компетенції.

4. Визначити основні повноваження незалежного органу регулювання у сфері телерадіомовлення в частині реалізації державної політики в рамках Плану розвитку винятково в контексті його регуляторних функцій.

5. Координуючим органом щодо виконання Плану розвитку визначити Кабінет Міністрів України.

V. Необхідно ввести до законодавства правові механізми щодо забезпечення прозорості телерадіоорганізацій. Для чого доцільно:

1. Визначити перелік і склад відомостей, вимоги до їх змісту і оформлення, терміни першої їх подачі до одержання ліцензії та наступної актуалізації:

- про осіб або органи, які беруть участь у структурі, що передбачає здійснювати мовлення, і про ступінь участі в ній цих осіб і органів;
- про характер і ступінь зацікавленості вищевказаних осіб і органів в інших засобах масової інформації або підприємствах ЗМІ, включаючи навіть зацікавленість в інших секторах економіки;
- про інших осіб й органи, по відношенню до яких існує ймовірність, що вони можуть вплинути на програмну політику даної мовної компанії шляхом надання їй певних ресурсів, характер яких повинен бути чітко зазначений у ході процедури видачі ліцензії.

2. Законодавчо визначити правовий режим обмеження доступу до переданої телерадіоорганізаціями інформації незалежному органу регулювання, умови й обсяги її

розкриття для громадськості у звичайному режимі, а також у режимі розслідування питань про концентрацію.

3. Визначити відповідальність телерадіоорганізацій за надання недостовірної інформації, передбачивши можливість накладення справедливих та адекватних виявленому порушенню фінансових санкцій незалежним органом регулювання.

VI. Створити правові механізми боротьби з концентрацією з метою забезпечення плюралізму й розмаїтості ЗМІ. Для чого доцільно:

1. Законодавчо визначити ринки горизонтальної, вертикальної й перехресної концентрації ЗМІ, а також припустимі рівні концентрації для всіх її видів.

2. Виписати повноваження незалежного органу регулювання в інформаційній сфері щодо визначення рівнів концентрації у відношенні до певних ЗМІ в ініціативному порядку або за скаргою суб'єктів ринку й споживачів, які поширювалися б і на сферу мовлення.

3. Наділити незалежний орган регулювання повноваженнями щодо регулярного або додаткового збору інформації з метою дослідження питань концентрації, а ЗМІ – обов'язком надавати необхідну інформацію.

4. Наділити незалежний орган регулювання повноваженнями з реалізації заходів щодо деконцентрації по відношенню до конкретних ЗМІ, перелік і зміст яких має бути визначено законом.

5. Визначити перелік відомостей про ЗМІ, які мають бути опубліковані в щорічній доповіді незалежного органу регулювання про стан плюралізму, розмаїтості й концентрації ЗМІ в Україні.

VII. Необхідно створити правові механізми забезпечення розмаїтості ЗМІ шляхом регламентації змісту програмної концепції мовлення телерадіоорганізацій. Для чого доцільно:

1. Установити вимогу про те, що програмна концепція надається тільки тими мовниками, які виробляють власну програму.

2. Надати визначення жанрів передач (інформаційно-аналітичні, публіцистичні, культурно-художні, науково просвітницькі й розважальні) і виписати в законодавстві критерії віднесення аудіовізуальної продукції до певних жанрів.

3. Законодачо визначити чітко сформульовані обмеження на поширення інформації, зміст якої суперечить вимогам українського та міжнародного законодавства.

VIII. Гостро необхідним є вдосконалення процедури ліцензування мовлення. Для чого:

1. Доцільно виключити з переліку діяльності, що підлягає ліцензуванню, ліцензування провайдерів програмної послуги.

2. Привести у відповідність із міжнародними правовими актами у сфері телерадіомовлення положення Закону про обов'язкову адаптацію змісту призначених для ретрансляції програм до вимог законодавства України, а також формулювання правових норм регулювання ретрансляції.

3. Доцільно скасувати Рішення Національної ради від 14.11.07 р. № 1593 “Про порядок визначення каналів конвертації” як таке, що не відповідає правовому акту вищої юридичної сили.

Реалізація запропонованих рекомендацій дозволить на основі нових підходів до правового регулювання мовлення значно поліпшити інвестиційну привабливість ринку мовлення, збільшити прозорість регулювання, стимулювати появу різноманітних за напрямом та наповненням програм мовників, сприяти технологічному переоснащенню засобів мовлення.

Використана література

1. Монро П. Телевидение, телекоммуникации и переходный период: право, общество и национальная идентичность / П. Монро. – М. : Изд-во МГУ им. М.В. Ломоносова, 2000. – 336 с. – (Серия “21 век: информация и общество”).
2. Рекомендация № 2000/23 Комитета Министров Совета Европы государствам-членам “О независимости и функциях регулирующих органов в вещательном секторе”. – Режим доступа : [//www.medialaw.ru/publications/books/indep3/4.html](http://www.medialaw.ru/publications/books/indep3/4.html)
3. Здіорук С.І. Суспільне мовлення: український варіант / С.І. Здіорук, С.Л. Гнатюк // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 4(9). – С. 77 – 84. – Режим доступа : [//www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sp/2008_4/11.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sp/2008_4/11.pdf)
4. Красноступ Г.М. Перспективи правового регулювання суспільних відносин у сфері телебачення / Г.М. Красноступ. – Режим доступа: [//www.kapitalizator.com/perspektyvy-pravo-voho-rehulyuvannya-suspilnyh-vidnosyn-u-sferi-telebachennya](http://www.kapitalizator.com/perspektyvy-pravo-voho-rehulyuvannya-suspilnyh-vidnosyn-u-sferi-telebachennya)
5. Иванов В.Ф. Сьогоднішня українських медіа. – Режим доступа : [//www.journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=226](http://www.journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=226)
6. Европейская конвенция о защите прав человека и основополагающих свобод // Вісник Верховного Суду України. – 1997. – № 3.
7. Рекомендации № 2007/7 Комитета Министров Совета Европы государствам членам “О надлежащем администрировании”. – Режим доступа : [//www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_cooperation/steering_committees/cdcj/Documents/2007/CM%20Recommendation%20RUSSIAN%20on%20good%20administration.pdf](http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_cooperation/steering_committees/cdcj/Documents/2007/CM%20Recommendation%20RUSSIAN%20on%20good%20administration.pdf)
8. Рекомендации № 1975/748 Парламентской Ассамблеи Совета Европы “О роли национального вещания и управления им” // Институт проблем информационного права. – Серия “Журналистика и право”. – Вып. 37. – Режим доступа : [//www.medialaw.ru/publications/books/indep3/3.html](http://www.medialaw.ru/publications/books/indep3/3.html)
9. Про телебачення та радіомовлення : Закон України від 21.12.93 р. № 3759-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 10. – Ст. 43.
10. Український тлумачний словник. – Режим доступа : [//www.language.br.com.ua](http://www.language.br.com.ua)
11. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.03 р. № 1280-IV ВР // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.
12. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.93 р. № 3322-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 33. – Ст. 345.
13. Никонов С.Б. Глобализация информационного пространства – объективная закономерность развития человеческого общества : монография / С.Б. Никонов – (Глобализация и СМИ). – СПб. : Роза мира, 2006. – С. 71 – 85. – Режим доступа : [//www.infoculture.rsl.ru/donArch/home/news/dek/2008/01/2008-01_r_dek-s3.html](http://www.infoculture.rsl.ru/donArch/home/news/dek/2008/01/2008-01_r_dek-s3.html)
14. Смирнов М.А. Информационная среда и развитие общества / М.А. Смирнов // Информационное общество, 2001. – С. 50 – 54. – Вып. 5.
15. Баранов А.А. Информационный суверенитет или информационная безопасность // Національна безпека і оборона. – 2001. – № 1. – С. 70 – 76.
16. Глоссарий по информационному обществу. – Режим доступа : [//www.iis.ru/glossary/infenvironment.ru.html](http://www.iis.ru/glossary/infenvironment.ru.html)
17. Доктрина информационной безопасности Российской Федерации. – Режим доступа : [//www.rg.ru/oficial/doc/min_and_vedom/mim_bezop/doctr.shtm](http://www.rg.ru/oficial/doc/min_and_vedom/mim_bezop/doctr.shtm)
18. Интеграция и разнообразие: новые рубежи европейских средств массовой информации и коммуникационной политике : 7-я Европейская министерская конференция по политике в области СМИ (Киев, Украина, 10 – 11 марта 2005 года). – Режим доступа : [//www.ministerialconference.is/agenda/conference-documents/ce-reference-documents/&prev=_t](http://www.ministerialconference.is/agenda/conference-documents/ce-reference-documents/&prev=_t)
19. Рекомендации Комитета Министров Совета Европы № 1999/1 от 19 января 1999 года государствам-участникам “О мерах по стимулированию плюрализма в средствах массовой

інформації” (Прийнята Комитетом Міністрів на 656-м засіданні заступників міністрів). – Режим доступу : [//www.medialaw.ru/publications/books/evr/4/5.html](http://www.medialaw.ru/publications/books/evr/4/5.html)

20. Рекомендації Комітета Міністрів Ради Європи № 1994/13 державам-учасникам “О мерах по обеспечению прозрачности средств массовой информации”. – Режим доступу : [//www.medialaw.ru/publications/books/wb-conc/15.html](http://www.medialaw.ru/publications/books/wb-conc/15.html)

21. 1st Council of Europe Conference of Ministers responsible for Media and New Communication Services “A new notion of media?” (28 and 29 May 2009, Reykjavik, Iceland). – Режим доступу : [//www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Doc/MCM\(2009\)011_en_final_web.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/media/Doc/MCM(2009)011_en_final_web.pdf)

22. European Parliament resolution on the risks of violation, in the EU and especially in Italy, of freedom of expression and information (Article 11(2) of the Charter of Fundamental Rights) (№ 2003/2237) // Official Journal 104 E, 30/04/2004. – P. 1026 – 1040.

23. Директива № 1989/552/ЕЕС Ради Європейського Союзу “О координации определенных положений, установленных законодательно, регулятивно или административно странами-участниками в области осуществления телевизионного вещания”. – Режим доступу : [//www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_446&pass=4/UMfPEGznhhwgW.ZiadbFU7H I4 hUs80 msh8Ie6](http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_446&pass=4/UMfPEGznhhwgW.ZiadbFU7H I4 hUs80 msh8Ie6)

24. Європейська конвенція по трансграничному телебаченню // Вісник Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. – 2001. – № 2.

25. Коммюнике Еврокомиссии от 20 декабря 2007 года: “Европейский подход к медиаграмотности в мире цифровых технологий” (COM(2007)0833). – Режим доступу: [//www.ipex.eu/ipex/cms/home/Documents/dossier_COM20070833](http://www.ipex.eu/ipex/cms/home/Documents/dossier_COM20070833)

26. Решение Европарламента и Совета № 2006/1781 от 15 ноября 2006 года “О реализации программы поддержки европейского аудиовизуального сектора экономики” (MEDIA 7). – Режим доступу : [//www.eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_327/l_32720061124en00120_029.pdf](http://www.eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2006/l_327/l_32720061124en00120_029.pdf)

~~~~~ * * * ~~~~~